

AN-BÁC-NGHIA
TỔNG-LÝ
Giả định nhứt trình

Trên năm.....5\$00
Sáu tháng.....3 00

Những bài gởi đến không
đăng lên báo được thời
không lệ trả lại, xin các
ngài lưu ý.

AN-HA-BẢO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-NGU DU COURRIER DE L'OUEST

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG - Boulevard Delanoue - Sanchô

TRƯƠNG-QUANG-TIÊN
CHỦ BÊT

Về việc mua bán hay là
mua nhứt-trình xin đề thơ
cho M. TRẦN-BÁC-NGHIA

Lúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gởi số tiền
luôn, hẳn-quản lấy làm
thâm cảm.

QUỐC-TRÁI ĐƯỢC THẮNG SỔ

Như thế xứ Đông-Pháp ta có đáng mặt phú hào chăng?

Bởi cuộc làm nổi khúc đường xe-lửa
Việt Đông-bà được cho ba kỳ liên-lạc
là một cuộc tài phi chẳng ít, nên chỉ
nhà-nước định mở Quốc-trái vay 123.600
về, mỗi về 50\$ tính ra là 6.180.000\$,
tiếng gọi là Quốc-trái sáu triệu năm
1922. Sáu triệu! Sáu triệu! Một số bạc
nghi cũng nhiều thật, nói cho phải: nhà-
nước cũng e cho dân Đông-Pháp phen
này giúp không tức số! Chẳng phải nhà-
nước nghĩ rằng: dân ta không tận tâm,
không trung thành cùng nhà-nước, chỉ
e vì mấy năm Mầu-quốc phải việc chiến
tranh, dân Đông-Pháp đã hết lòng phụ
trợ, lập của lập công, 1, 5 kỳ quốc-trái
rồi, nay thêm một kỳ nữa, và lại số vay
sáu triệu đồng lấy làm to-tát, nào có
Ái-cuơ Quốc-trái này mà kết quả được?

Lẽ nghĩ ấy nghĩ ra cũng là phải;
song cuộc Quốc-trái này là một cuộc
lợi ích cho xứ Đông-Pháp, không-
trương đường kinh-tế, hưng-khởi nền
sạch-nề tại cho dân Việt-Nam, lại cuộc
Quốc-trái sắp đặt số rất mau, ai đem
bạc cho vay trước là được ngân số, sau
ta đến kỳ, nghĩa lợi về tay, nên chỉ
ai mà điều rõ các trước của Quốc-trái
ấy rồi, thì cũng hoang-lâm phỏng trái.
Bởi vậy: Quốc-trái hạng từ 5 đến 25
Mars tức là 20 ngày, nhưng mà mới
đến ngày thứ 11, thì số bạc cho vay
tính được 7.107.500\$, qua ngày thứ
13 thì được 8.635.850\$, qua ngày thứ
15 tức là 20 Mars thì được 10.198.250\$
Thật là số bạc cho vay lên phơi phơi tự
nước trang, làm cho nhà nước phải
lật đật khoa số mới vay, vì số định vay
có 6.180.000\$, nay số cho vay đến
10.198.250\$, thế thì dư trên 4.018.250\$.
Nếu nhà-nước không khoa số gấp,
để đến hữ 25 Mars, số bạc phóng trái ít
tên đến 15 triệu chớ chẳng kuông!

Số 10.198.250\$ của cuộc Quốc-trái
kết quả chia ra như vậy:

Nam-kỳ	5.343.250\$
Bắc-kỳ	2.509.900
Trung-kỳ	1.268.000
Cao-man	918.350
Lào	92.450
Quảng-châu-Vân	42.800
Hàng hành nhà bán Đông-	
Pháp ở ngoại-quốc	23.500
Tổng cộng	10.198.250\$

Như vậy: thật là vinh diệu thay cho
dân Đông-Pháp! Rít vui dạ đẹp lòng
thay cho quan Toàn-quyền Maurice Long!
Trong số 10.198.250\$ một mình xứ
Nam-kỳ cho vay 5.343.250\$, là hơn phân
một các xứ kia nhập lại, đây là chưa
phải hết, còn nhiều vị phú-hào chưa kịp

cho vay kế gặp khó số. Thật là về vang
thay cho xứ Nam-kỳ! Vui lòng thay cho
quan Thống-đốc Cognacq!

Những nhà phú-hào đã làm dạ nhiệt-
thành giúp cuộc Quốc-trái này số tiền to
nhứt, nêu kê ra đây cho độc-giả được
biết qui danh nhà cự phú ở Nam-kỳ
ta:

HẠT GỐC CÔNG

Ông Huỳnh-Huê-Khiêm, Phó hạm, Cai
tổng Hòa-dông-Thượng cho vay 70.100\$
Ông Quách-vân-Đậu, Huyện tàm
Phó tổng Hòa-dông-Thượng ... 70.100
Ông Châu-vân-Quới Hội-đồng địa hạt 53.000
Ông Nguyễn-vân-Hải Phó hạm 40.000
Ông Lưu-v-Lầu Hội đồng địa hạt 44.000
Ông Trần-công-Hiền 40.000
Ông Lý-cao-Cường 40.000
Ông Ngô-dê-Lại 20.000
Ông Lý-Hoach 10.000

TỈNH ĐỀN TR

Ông Huỳnh-ngọc-Khiêm 22.500
» Nguyễn-duy-Hình Cai tổng 15.000

TỈNH VINH LONG

Bà Lâm-t-Thanh vợ ông Monnier 20.000
Ông Tôn-t-Trung cựu Cai tổng 10.000
» Nguyễn-lực-Lê 10.000
» Trần-vân-Nhan Cai tổng 14.250
» Trương-ngọc-Sô 10.000

TỈNH SADEC

Ông Phan-v-Tánh cựu Cai-tổng 10.000
» Thái-viễn-Thành 10.000
» Huỳnh-Thuận (Khách trú) 10.000

TỈNH SÓC TRĂNG

Ông Huỳnh-như-Cang 11.300
» Diệp-vân-Giáp 11.000

TỈNH BAC LIÊU

Ông Trần-trình-Trạch Hội đồng
quán hạt 50.000

TỈNH TRAVINH

Ông Nguyễn-vân-Hội 20.000
» Lâm-quan-Thời 15.000
» Nguyễn-lân-Yên 10.000
» Lê-ngọc-Hữu 12.000

TỈNH GIADINH

Bà Lê-phát-An 10.000

TỈNH CANTHƠ

Ông La-thành-Cơ 12.000
» Nguyễn-v-Yên Huyện tàm 10.000
» Phan-l-Tuông cựu Cai tổng 9.000
» Tr-t-Thành hội đồng địa hạt 7.000
» Tê-g-Sô cựu 6.000

TỈNH CHU LÂN

Ông Quách-Đám và người con 80.000
» Lưu-Mỹ chủ nhà máy 40.000

SAIGON

Ông Nguyễn-vân-Dương 10.000
» Nguyễn-vân-Nhiều 6.000

BAC-KY

Ông Bạch-thái-Burđi 50.000
» Nguyễn-hữu-Nghi 30.000

VĂN UYÊN

Hòa nguyên vận

Bài phê của ông Thế-Trung An-là số
231. Hoàng-phí-lỗ phần thần.

Trái mặt phơi gan đủ phần trai,
Thanh vương ngộ bức mới sanh hời.
Rối lòng vai kích từ hôn chúa,
Hư tiết vì em chốn lộc đài.
Bạc-bộ đạo nhà quyền chúa nhớ,
Xôn-xang thuê vợ lồi chi này.
Tây Châu giữ: gió tìm mình để,
Phủ có trời cao với đất đây.

Nguyễn-canh-Tân

Médecin annamite Long-diên

Hợp bộ y vận

Bởi thành đắp lũy đang nên trai,
Phí-lỗ vì dầu chịu tiếng hai.
Trung chủ mấy năm nên phủ-vô
Phân thần một phút lảo vương-dải.
Xét coi kh-r-khạo tòng loan gương,
Cảm vợ tiết-trình dạ dề này.
Nào mặt về Tương dau dờn đây!
Bây đời ông-càng nài sâu đây.

Lữ-thế-Trin P. T.

Phong-thạch

Hoài hử

Chi vui cho báng đệ boà buyh,
Tới chốn cấm-thị nhớ hợn mình.
Cảm tâm-trung thành ngọc-nhân dạ,
Thương người lễ-nhĩa thiết-tha tình.
Nưng bầu ngóng bạn bầu lưng-xe,
Chống phiếm chờ ai phơi m gặp-giòh
Thước-chức loan m kỳ hội ngộ,
Tỏa lòng nước: biếc với non xanh.

Nguyễn-canh-Tân

Họa vận bài

Vọng cổ hương kỳ bảo trước
Lần Sô năm năm kể Sô Tân,
Nở đời mai nước gương cười xuân.
Lời non-nước ước vốn trăm lược,
Nợ đường-sinh chưa trả nửa phần.
Ngồi đến ngày trời ta nước-nhối.
Đợi cho mây tạo nỏ xây-vân.
Nghỉ thân hổ-hải tang-bóng lăm,
Lầm lức buồn tanh lăm lức mắng.

T. Q. Tiên

Cũng còn sót nhưng vị phú-hào ở xứ
ta có dạ nhiệt thành phóng trái số ngàn
số muốn song chẳng được đem qui danh
vào đây, vì báo-báo chẳng rõ được tròn
xin miêng chấp.

Vậy xem đây thì biết cái lòng nhiệt-
thành của nhà cự-phú ta, vì nghĩa đồng
bào mà đem tư bản ngân ngân muốn
muốn ra phóng trái, hầu sau này cho
đương kinh-tế xứ ta được mở rộng
tên, dân ta được tiện bề sinh-hoạt.

Tuyệt, qui hồn này cho dân Đông-
Pháp tại lỵc rõ thay cho cái công-trình
tặng-trợ của quan Toàn-quyền Long và
quan Thống-đốc Cognacq! Thế thì chẳng
bao lâu đây chúng ta sẽ thấy đường xe
lửa chạy giáp ba kỳ, kẻ Bắc vào Nam
ngay lập tức gây một tiến hóa; thì hẳn
lại dân ta mới khỏi mang tiếng hèn
vui thay! Mừng thay!

An-Hà

Muốn cho nước giàu thì dân trong nước mỗi hạng cần phải có nghề nghiệp

Cho rõ được một nước giàu hay nghèo
trước hết phải xét coi dân nước ấy
hữu nghiệp-nghề nhiều hay là vô
nghiệp-nghề nhiều. Là dân trong nước
có nghề-nghiệp thì nước giàu, ít
nghề-nghiệp thì nước nghèo. Vì dân là
tư-hồn của nước vậy. Dân mà không
nghề-nghiệp như nhà có của mà không
biết lợi-dụng đồng tiền của mình. Có
tiền mà không biết sinh lợi, cứ ở ổng
mà tiêu xài, thì tài nào không nghèo
không khốn cho được!

Nước ta, ngày nay chưa giàu, vì hạng
người ở không có thể làm nên hạng
người có số làm. Thử xem: một châu-
thành, chẳng phải là lớn lao chi, như
châu thành Cánh-thơ đây, các ty các sở
của nhà-nước, các nhà buôn, các hàn-
còn dân, thì số người xấp xỉ việc làm
công đến có mấy? P. Ông-chữ. 500 cơ
dư, song số dân cư của xứ này đến
2 ngàn; thế thì số người vô nghiệp-
nghề, đây là kẻ một châu thành nước,
còn đến được số ngàn; phương chi:
chống kinh-lô đại-dịa như Sài-gòn, trước
chắc số người ở không biết bao
nhiều mà kẻ N. oài ra: những hạng
người ở không dạy họ vẫn cũng có nhà
cửa, song chẳng có nghề-nghiệp chi
quanh năm cứ như huê lợi diên viên,
nước như trong nhà có một đôi người
có số làm để nuôi lấy cả nhà, thì còn
hàng du m du lược (còn-từ-bộ) hàng
vô gia cư thả phè theo góa chợ, tiệm
thuốc, quán cơm v.v.v... lại còn hạng
mang bệ-kêu-vang "bà-râm-bà-nguơn
bổ thí cho đứa bán-bưởi đồng tiền bán
gạo, v.v..." là kuac nữa. Về phần đơn
bà, phần nhiều là hạng ăn kuông ngó
không, ngé ngó tiếp xem ra thì ít lắm;
quả là trong hạng phong lưu nư giới,
hạng này xai phải thì to song xét lại
trong tay của họ bà mấy cô, nào có
chi là nghề nghiệp!

Tóm lại, số đông báo ta trong 3 kỳ
nhập lại tinh ra có hơn 20 triệu người,
nếu do cái số kiểu của chúng ta trên đây
thì ước trong hai phần ba toàn là những
người ở không có nghề nghiệp chờ cho
người khác làm nuôi mình.

Chỉ dân ta, 2 phần 3 trong nước
toàn là dân không nghiệp-nghề mà nuôi
ấy thân, có chi người khác họ đương
mình như thế báo sao tài hóa không
nào môn: nghề nghiệp sao không tấn
phát! Quốc dân sao không ngé ngó
cho được?

Nay muốn cho nước ta được giàu
thì dân ta mỗi người cần phải có nghề-
nghiệp; song muốn tập tành nghiệp-nghề,
trước hết phải chuyên sự học thức
vì sự học thức là gốc các nghiệp-nghề,
thường thấy nhà-nhà người trí-thư thông-
thải, họ mưu sinh rất dễ.

Phàm làm người ở đời, thì chẳng có
người nào là người vô dụng, duy có
dụng là tại nơi mình; ấy Đôn-bào
ta chớ quên rằng: ngày nay nước ta có
nghèo, dân ta còn yếu, còn chưa có
nghề ta còn kém sức hơn người, ta bầy
cổ bản mà làm cách nào cho nghề n
nghiệp kinh-gây một tiến hóa; thì hẳn
lại dân ta mới khỏi mang tiếng hèn
yếu cùng ngoại quốc đó

A. H.

Sổ biên tên các người cho vay nhiều

HẠT CANTHƠ

QUẬN OMÓN

La-thành-Cơ	Lon-tuyến	12.000\$
Phan-l-Tuông	Thới-Thành	9.000
Trần-lân-Thành	Trương Toánh	7.000
Đoàn-hữu-Tạo	Thới-Hương	2.500
Ng-hữu-Học	Thới-Hành	2.000
La-ích-Kỳ	Long-tuyến	1.000
La-Phong	id	1.000
Phan-q-Phượng	Tân-Thới	1.000
Nx-chi-Lang	Thới-Giai	1.000
Ng-vân-Xe	Trới-Hành	1.000
Hồ-lân-Vô	Trương-Thành	1.000

QUẬN CÀNG

Tr-g-hoàn-Lâu	Thơ-Bộ	5.000
Huỳnh-Kỳ	Điền-Tôn	2.000
Đinh-q-Hiền	Hiệp-An	1.500
Lê-nhuân-Hậu	Á-Pôn	1.000

QUẬN PHUNG-HIỆP

Phan-k	Phung-Hiệp	5.000
Phan-k	Phung-Hiệp	1.000

QUẬN CHAU

Nx-vi-Yên	Thới-Mỹ	10.000
Tr-g-hoàn-Lâu	id	10.000
Nguyễn-vân-C	Phu-ý-Đôn	2.000
Thái-xuân-Lai	Hà-thị-Thơ	2.000
Hồ-vân-Hoàn	Đông-Phu	1.000
Ngô-vân-Sơn	Thị-Thành	1.000
Nx-vân-Quí	id	1.000
Quách-Đám	Thiên-Mỹ	1.000
Phan-Ho	id	1.000
Lê-vân-Sư	id	1.000
Tạ-Chương	id	1.000

QUẬN CHAU THÀNH

Ng-vân-Sô	Đx-thành-Trung	5.000
Bùi-hữu-Dực	Mỹ-Thuận	5.000
Lê-bá-Cang	Tân-an	3.000
Học-Thái	id	2.500
Gr-Montbrun	id	2.000
Lê-n-Phurong	Đg-thành-Trung	1.800
Vô-vân-Thơm	Tân-an	1.500
Sidambaramesetty	id	1.200
Nipentapachetty	id	1.200
André Trinh	id	1.100
Trần-chư-Cang	id	1.000
Đo-quang-Trư	id	1.000
Bùi-quang-Huy	Mỹ-Thuận	1.000
Ng-xuân-Hy	Thới-Mỹ	1.000
Ta-quang-Mai	id	1.000

Ng-ngọc-Châu	Thị-thành-Trung	1.000
Trần-vân-Côi	Tân-an	1.000
Trần-vân-Khách	Nhơn-Mai	1.000
Nguyễn-vân-Cừ	Tân-an	1.000
Ng-tân-Hưng	Tân-thành-Trung	1.000
Lê-bá-Nhân	Tân-Quới	1.000
Hà-huân-Kiến	id	1.000

Cư-dân-ban-trên đây thời thầy M.
La-thành-Cơ cho vay trái số hơn hết.
Tuy số bạc 12.000\$ sinh lời các hạng
khác thời không thêm vào dân vì thiếu
vì cho đến 6, 7 chục ngàn, nhưng nếu
sức quan chủ-tinh Lebrun và các
tổ các làng hiệp có tài này và
động đến-thuyết nói cho lòng dân
rộng hóa thì hẳn nhiên sẽ cho vay.
Và vì... và vì... và vì... và vì... và vì...
thời và từ từ trước số 1.000
sư-huân tại đó ở trên.

Ấy vậy y q... trái tổ-ha-cánh
lưu-vật để... báo có tâm lòng
sống của quan chủ-tinh, báo há...
tôi thay mặt cho hơn dân trong...
kinh-danh tâm nhiệt thành để đối với
ngài.

AN-HÀ

Cuộc đời đời trong tổng An-Trường

(tiếp theo)

T. Q. Tiến

thầy L.N. P. còn đương quyền Cai-tổng (tổng)
Phó-tô gần quyền chức Cai-tổng gần
trót năm- Kể có cuộc thi Cai-tổng tại
Saigon, Thầy Ban-biên Phan-khắc-Kỷ
đi thi đắc khoa lãnh bằng Cai -tổng thế
nào thầy L.N.P. - Thầy cai k. đây làm
chức Ban-biên trên 10 năm, này ra cầm
quyển Cai-tổng cũng phải rồi. Song rừn
vì văn coi mạng số chưa đầy 3 năm
thầy làm bịch mà tách miệng trán-thể
để chức Cai-tổng tại ngày nay chưa có
thầy- hể. Cho nên trong tổng gần 2
năm, thầy Lê-văn-L. phó tổng (mới lên
chức hạng năm rồi) quyền mà trị dân
và lo các việc trong làng- Ấy thầy
quyển lần này hua thi một-kỷ Cai-
tổng đã về tay hai lần - Mà chẳng hiểu
rõ rồi làm sao? hay tại cuộc đời đời của
khuyết, lẽ thì lần này chức Cai-tổng phải
về tay thầy. - Nào hay đâu, hể số
dân thầy lại mang bịch nôm trong năm,
đến ngày 14 février 1922 phải lý trần
tại đường đương Cảnh sát đã đem xét về
nhà lo bề an-tàng. Thương ôi! đường
công danh chưa mang nọ-nặng mà đời
lãnh-bóng-trần! Ấy vậy, tổng An-trường

Chuyện đời của

VÀNG

NGUYỄN-TỬ-LANG

(lai cào)

Hoàng-dế sang Pháp đây cái mục-
đích không phải là đi dự cuộc đấu-xảo
như ta lầm tưởng bấy nay; ngài sẽ đến
thăng Paris hầu bàn tích những vấn-đề
to tát với đức Giám-Quốc. Lúc trở về
Đông-Pháp nơi ghé Marseille để xem
cuộc đấu-xảo thôi.

Quan Toà -quyền Long ra đời tại
Vũng-tàu trong 1 tuần lễ, đến nửa tháng
Avril ngày sẽ xuống tàu hổi Đại-Đáp
đăng hình tiếp Hoàng-Đế Khải-Định lui
đến quê quốc. Trong lúc ngày vào mặt
thời quan Thương-thơ Robin sẽ thể
quyền Tđg-thống.

Ngày 21 Mars quan Toàn-quyển Long có gửi điện tín cho các quan đầu mối việc tổ long cảm ơn các ngài và bắt thăm các quan có công lo lắng cố gắng về cuộc đời-trái Đổng-Pháp. Ngài tỏ rằng mới trong 11 ngày mà đã đủ 5 triệu rồi và từ ngày thứ 11 cho đến thứ 15 chỉ là 20 Mars thời thau đến 4 triệu nữa, vậy phải ngưng khóa số để tính toán.

Tin Văn Nam

Cháy to tại Philippines
Đêm 24 Fèvrier lửa phát cháy thiêu
cả 800 nóc gia tại Manila. Chết 1 người,
còn 5 người bị bỏng. Lửa ấy chính là lửa
lồng bùng dậy vì gốc ở nơi một người
dân bả bắt được chôn ở tư tình nên sinh
ra đũa lửa, lại nhâm phải ngọn gió to. Ấy
bình ghen cũng có hai đầu như thế, may
chỉ có chôn tường cũng nên lưu ý.

Cháy tại Huế-kỳ

Cầu tơ nhện
Thành New-York (Huê ky) sẽ tinh xây một cái cầu tơ nhện trong thế-giới. Cầu ấy bắt ngang sông Hudson. Trùng trên rộng đến 70 thước để cho xe lửa, xe hơi đi. Từng đũa phân ra làm 12 đường cho xe lửa cho hàng hóa chạy. Cầu ấy nặng đến 350.000 tấn; tiền cất đến ba triệu đồng dollars và 115 triệu về tiền chủ chuyên vật liệu đến tại bến. Cứ như lời phỏng định trước thời cầu ấy mỗi ngày có đến 1 triệu người qua lại, và chờ chừng 10.000 tấn hàng hóa mỗi giờ. Lợi mỗi năm được 13 triệu đồng dollars mà trong mười năm sau thời có là lợi đến 60 triệu đồng mỗi năm.

Cổ phước quả

Ông Pierre Meunier ở tại Châtel-Morin (Đức-pháp) 76 tuổi có đến 17 người con, ba người bị tử trần. Hiện nay ông còn 14 người con, 37 đứa cháu, 6 đứa chắt và 1 người vợ, cộng chung gia quyến là 58 người cả thảy. Có phải quá!

(tiếp theo)

Quan Khâm-Sứ sợ để vậy làm đảo-
động châu-thành, một việc đồn rú-
t phi lý, người Langsa gọi những bọn ấy
là diên, nên ngày 10 Mars chừng 5 giờ
chiều đập chết hai con hồ ấy, hồ thiệt
mập, lấy thịt cho cạp vườn thú ăn, còn
da, đầu, và ruột, thì dạy lấy đệm gói
lại cột thêm vài cục đá lớn, đem ra quăng
giữa sông.

Khi liên xuống sông, thiên hạ theo
vô số, tại đường mé sông chen lấn nhau
in như xem một cuộc lễ lớn vậy. Ông
Chà-saing là quan khâm-xứ Xá-lây thân
hành đi đuổi thiên hạ, nhưng hề rước thì
van ra, rồi hết rước thì áp vào, sai biện
Tây, hổ liệch rước đánh rồi cũng vậy.
Quan xuống sông rồi, thiên hạ lần lần
mới tan ra chịu về, vậy mà họ còn đồn
rằng: gỏi dền ấy không chiếm (vì linh
lắm).

Có một lần rất nên duyên hoặc nữa là họ đũa: hai câu - Cao-mên đứng giữa và dẫu đó nói lại rằng: đang khi gói thì nghe có tiếng nói như vậy - Dẫu bây giờ giết tao đi nữa, thì tao cũng trở về lấy làm vờ cười, thật chẳng có thể chi hẳn làm cho thiên hạ tuyệt được những sự dị đoan rùa-rùa như thế.

Các việc tôi thuật lại đây là trước mắt thấy chúng phải tai nghe mà có lời sai lầm thêm bớt hay là mua si bán lẽ dầu, xin chư độc-giả biết cho.

Phan-thế-Hùng
tư Oai-Pông

Tin mừng

Mới được tin của M. Nguyễn-trung-Sáu, nghiệp-chủ tại Tân-Úyên (Biên-hòa) cho hay rằng nội-tướng của người mở họ sanh hôm ngày 28 Mars 1922 một gái đẹp-dề qui danh là Xuân-Hương.

Vậy hồn quán có lời mừng cho ông và riêng phần M. Trương-quang-Tiến xin chúc cho M^{tr} Nguyễn-trọng-Sáu được vạn an, hương ngày càng bất ngạt.

Tin bạn đồng-nghiep

Bản quán lấy làm băn khoăn như vậy
Được tin rằng Nam-kỳ ta sắp có một tờ
tuần báo xuất bản nữa, biên là "Nhật
tân báo" của ông Lê thành Trưng
dương, kèm Tông-lý và danh Chú-tan
báo. *Écho Asiatique* ở Saigon.

Vì tình đồng nghiệp bốn quân xin có
hết kính mừng ông Lê Thành-Tướng và
cháu cho từ báo "NHẬT TÂN" một
nhật tân.

Tiền đồn chẳng sai

Tôi thấy lời rao trong báo AN-HÀ, có thư thuốc nhỏ có mắt hiệu Thiên lý nhân "bản tại nhân An-Hà, mà người ta đồn van thuốc thật là thần hiệu tôi cũng chưa đủ tin, vì lẽ thuốc nào cũng rao là thần hiệu linh nghiệm. Đến dùng rồi mới biết. Kể hôm trước tôi đã bị nhảm con mắt, mà chẳng phải nhảm thường, lẽ thường ai nhảm con mắt cũng phải nhảm 2 con. Còn tôi nhảm đây là trong mình muốn có bệnh cho nên nhảm một con, chứng nhảm là lằng, trong trong (trông) thì nổi gân máu đỏ đốm, rồi trong đen thì có một miếng mây trắng ban đầu nhỏ sau lớn dần thấy nặng và ra gió như khò khè, tôi cũng có phương thuốc trị nhảm mà nhỏ vô thì cũng trơ trơ, trong lòng sợ hãi nếu miếng mây trắng mà lớn lên hoài nó ảnh hưởng đến mắt phải bị mù. Lúc đương lo sợ tôi sức nhớ lại trong nhà An-Hà ông Tôn-lý báo-quân có bản thư thuốc hiệu "THIÊN-LÝ-NHÂN" tôi liền đến nơi mua một viên nhỏ giá là 0\$30 và tôi lại tiệm bán thuốc lấy mua một cái ống thực thuốc vào con mắt. Về liền nhỏ thuốc Thiên-lý-nhân vào ngày đầu 2 lần này sau 2 lần, tự nhiên liền hết nhảm mà miếng mây trắng tôi đã nói đó cũng tiêu mất, nay con mắt khỏe-khoan không đỏ ghèn mà cũng không lờ-lạt như khi trước, thật là thuốc hay vô cùng,phổ chưa hết phân nữa về đã mạnh bệnh vì tôi mắc đi làm việc nên bắt làm biếng nhỏ, chỉ như ở không nhỏ một ngày chừng 3 hay là bốn lần thì trong một ngày chắc hết. Tôi dám chứng chắc rằng: như bệnh đau con mắt khác nữa thì tôi chưa biết chữa, hay là có cơ may, vậy cả tôi nên dùng thư thuốc Thiên-lý-Nhân của M. Trần-dắc-Nghĩa là Tổng-lý nhà báo An-Hà bán đó, để nhỏ vào thấy mạnh. Vậy anh em ai rồi có bệnh con mắt cũng nên dùng thuốc thần hiệu ấy.

Sau đó lời tặng khen M. Trần-dắc-Nghĩa, khéo kiếm phiếu thư thuốc hay, để mà giúp ích cho đời, vậy mới gọi là tiền nghĩa thì hậu lợi đó. Bả biết về buôn bán thì còn là người chung đồng như thì là người biết thương đồng nhân đồng chúng tôi, đáng khen! đáng kính!

HỆU THƯ NHƯ THỦ KINH TẶNG

Bản thuốc người phong cứu bệnh gay, Lợi mà ích chuông nghĩa nên đây.

Mắt nhĩ Thiên-lý nhân càng tỏ,

Miền tâm Vạn Lưu mới biết hay.

Trẻ già thương đời tìm thuốc nghiệm,

Giá trị vi chúng lựa phương hay.

Công trình như thế nên ghi tạc,

Ta gặp lúc này thật quá may.

Mytho — Cao-minh-Chánh

Giấy bạc năm cắt

Hộ rầy chệch hay kim có không xài giấy bạc 0\$50. Vậy muốn cho khỏi rầy-rà hoặc thừa cáo chúng nó thất công thì ai có giấy bạc năm cắt hoặc rách hoặc cũ đến Đồng-Pháp ngân-hàng mà đổi.

Số giấy 0\$30 xài tại Đồng-pháp hiện nay còn đến 100.000\$.

THỜI SU

Giá bạc

Thứ sáu... ngày 31 Mars	6.10
Thứ bảy... ngày 1. Avril	6.15
Chủ nhật... ngày 2 Avril	id
Thứ hai... ngày 3 Avril	id
Thứ ba... ngày 4 Avril	
Thứ tư... ngày 5 Avril	
Thứ năm... ngày 6 Avril	

Giá lúa

Lúa chớ đến nhà máy mỗi tạ 100 kilos là:

Thứ sáu ngày 31 Mars	4\$20 à 4\$30
Thứ bảy ngày 1. Avril	4.25 à 4.40
Chủ nhật ngày 2 Avril	id
Thứ hai ngày 3 Avril	4.25 à 4.35
Thứ ba ngày 4 Avril	
Thứ tư ngày 5 Avril	
Thứ năm ngày 6 Avril	

Salgon

VỤ HỘT XOÀN MẮT

Vụ 167 hột ngọc xoàn năm ngoài M. Claret bị bắt giam và tra xét, lẽ dĩ nhiên còn nhớ, nay M. Noyer đi lấy thư về thời mở ra trong thư của sở mật-thăm có một gói 167 hột ngọc xoàn không biết của ai đem đó.

Như cho là xoàn ấy của hãng Tolksowsky ở Anvers gửi cho nhà Pohoosmull ở Saigon mà mất năm ngoài nên quan Bối-thăm cho mời M. Giuntoli lại coi có phải là ngọc xoàn thật không và có phải là xoàn của hãng Tolksowsky gửi qua mà bị mất đó không. M. Giuntoli xem xong, đoạn cho là không phải, vì xoàn của hãng tại Anvers thời nhiều kiểu và nhiều hàng còn xoàn này tuy khác kiểu song cũng một hàng.

Hôm sau cho mời M. Pohoosmull đến nhia một lần nữa, người này ra thời phải song nói còn thiếu 5 hột nữa. Vậy M. Giuntoli có nhận rằng mình nói lầm và xoàn ấy đã giao về cho Pohoosmull, nhưng người không chịu nói rằng trước giờ xoàn khác này giá khác nên tính ra thời lỗ nhiều lắm vậy xin gửi trả cho hãng Tolksowsky.

Chợ lớn

HOÀ HOÀN

Bây giờ tới ngày 22 Mars là phát cháy tại đường mé sông thiếu hụt 20 nóc nhà lá. Có bọn khách trú ra sức chữa lửa sợ có cháy qua xưởng tàu Thái-Thuận. Với rừng đèn, chữa qua 10 giờ thời tắt được hết. Sự hư hao phỏng 1000\$

NGHĨA-LOI 利

"AU GAGNE PETIT"
Rue du Quai - CANTHO - Ville
TRẦN-DẮC-NGHĨA Propriétaire
CAO BẠCH

Kính lời cho quý vị đáng trọng, tôi mới dọn một tiệm ở đường mé sông Châu-Thành Cánhtho.

Đồ văn phòng:
GIẤY MỰC, SÁCH VỎ CHO HỌC TRÒ DÙNG,
THƠ, TƯỜNG, RUỖN, SÁCH,
THUỐC VẠN-LINH-TẾ (thuốc bá chứng)
THIÊN-THẦN-CHỈ-KHAI-HOÀN (thuốc cho THIÊN-LÝ-NHÂN (thần nhỏ con mắt)
VỎ VÀ RUỘT XE HƠI, XE KÉO VÀ XE MÂY, hiệu "Bergougnan"
ĐỒ PHỤ TÙNG THEO ĐÈN ĐIỆN.
TRÁ HỘT BẮC-KỲ

Nay kính,
Cách để bao thư và mander:
Monsieur Trần-dắc-Nghĩa
Chủ-nhơn tiệm NGHĨA-LOI
(Au Bagno Petit)
Cantcho-Ville

Lời rao

Về việc cho mượn ruộng của M. NGUYỄN THANH-KHIẾT.

Lời rao cho mấy người tá điền làm ruộng trong đất của Quen Toa Nguyễn Thanh-Khiết, tọa lạc tại làng Vinh-Xuân Trà-cỏ, tổng Thành Trại (Cánhtho) hay rằng: Quan lớn Toà Khuyết đã cho M. Nguyễn-dăng-Giải ở tại làng Thuận Thới (Cánhtho) mượn hết đất của người trong hai làng ấy rồi.

Vậy ai muốn làm ruộng trong đất đó, thì từ ngày nay đi cho ngày 10 Mai 1922 phải đến làm giấy mượn tại với M. Nguyễn-dăng-Giải bằng trẻ thì M. Giải sẽ cho người khác mượn.

NGUYỄN-DĂNG-GIẢI

Tàu bán rẻ!

Kính cùng Lạc Châu chư Quân tử rõ: có một chiếc tàu vỏ bằng sắt, hai máy, có cầu tiêu, nhà bếp v.v.v. vốn của một ông Tây về nước nên bán lại. Nay tôi mắc bệnh về không sáng sủa nên được mà không kịp để mà đổi vậy chư Quân tử ai muốn mua, xin cứ ngay CỐ BỐC CÔNG LONG XUYỀN mà hỏi hay là hỏi thư bán với ông NGUYỄN-THÀNH-ÚC (Long Xuyên) cũng tiện vậy. Tàu này có thể đưa hộ-hành được. Chư ông cứ đến xem thì rõ. Thật còn tốt lắm.

Ch. Davant Colon Long Xuyên

CÓ BẢNG CẤP CỦA HỘI DẤU XÀO MỸ-NGHỆ HANOI BANG KHEN
DIPLOME DE MERITE-EXPOSITION DES BEAUX ARTS DE HANOI 1921
Cordonnerie - Chapellerie - Tonkinoise
GRAVURE SUR MÉTAUX ET MARBRE

NGUYỄN CHÍ HOÀ

83 - Rue Catinat - Saigon

Kính cùng QUI-VỊ đáng trọng. Tiệm tôi có 130 thư BẮC-KỲ xới DONG GIAY, LAM NON theo kiểu AU-CHAU kim thời. GIAY đóng bằng DA-TÂY, LAM NON làm bằng CÂY-MÓP thiết nhẹ, lớp NI-XÂM, BỐ-TRẮNG VÀ BỐ-VÀNG đá kiềng. Tôi cũng có thư KHẮC CON-ĐÁU ĐỒNG VÀ CHẠM MỘ-ĐI-ĐA DA CẨM-THẠCH HẸ MÀ. Tôi đã BAN-SI ở LỤC-TINH thiết nhẹ, đá có nhiều vị rất tin cậy và khôn ngoan NON VÀ GIAY của tôi làm thiết kỹ càng và giá lại rẻ hơn chỗ khác nữa. Tôi cũng có BAN GIAY-HA DA LẮNG GIẾP DA-LANG VÀ NHUNG đỏ màu GIÓC BẮC-KỲ SƠN-ĐEN QUAI-NHUNG QUI-VỊ xin viết thư về thương nghị tôi sẽ hỏi âm lập tức có BAN-SI riêng thiết để xin chư tôn chuẩn cho việc luôn luôn của DONG BANG là được thanh lợi trong lúc cạnh tranh này tôi hết lòng cảm ơn.

NGUYỄN-CHÍ-HOÀ, Kính mời

Hai thư thuốc hay

Thuốc "Thiên-thần-chỉ-khai-hoàn" là một thư thuốc vị khí ôn hòa chẳng luận già trẻ, đàn ông đàn bà mới ho, hoặc ho lâu, ho lao, ho ra máu ho có đờm, ho sần hậu, dùng nó trong vài ngày thì thấy giảm dần. Chứng biết bao nhiêu người đã dùng rồi, đến gửi thư đến khen ngợi chẳng cùng. Cách dùng thì khi mua thuốc sẽ có gói toa cho cứ dờ theo đó.

Giá nĩa hộp nhỏ 5 miếng 0.30
Hộp lớn 10 miếng 0.50

Thuốc "Thiên-lý-nhân" cứu bệnh mù thuốc dùng toàn sữa cạp mà lựa chọn ra. Lành người mù đã trên năm san thàng mà khi dùng trong toa lệ thì thấy sáng như thường. Thuốc nhỏ vào mắt ngửa và ma lăm. Cách dùng đã biên vào trong toa, khi mua sẽ gửi theo với thuốc.

Giá-bán: Mỗi ve... 0\$30
Mỗi chục 10 ve
Ve lớn... 1.00
bằng 4 ve nhỏ

Xi rằng coi chừng thuốc giá-cứ để thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa Quân-lý An-quân An-Hà Cánhtho thời thuốc gửi lại

Tiệm thợ bạc

CỦA M. CAO-VAN-HY
108 Boulevard Bonnard - Saigon
Tiệm này có bán đủ các thứ đồ nữ trang theo kiểu kim thời, xinh đẹp khéo lạ vô cùng, những là: vàng vòng, chuỗi hạt, bông tai, cà-rá, dây chuyền, neo xuyến v.v. kiến chạm rất nên huê dạng. Xin các bà, các cô hãy đến xem thử một lần thì biết.

Nay kính
Cao-vân-Hy kính khải.

Thanh Phát Cánhtho

Tiệm Thanh-phát mới dời về đường Kinh lập (Cánhtho) có bán đủ các thư hàng Tây, hàng Tàu, hàng Bắc.

Lãnh Bắc đen (lãnh áo), rộng khổ từ 6.50 tới 7.00 mỗi áo.

Lãnh Bắc đen (lãnh quần) trơn và bông có thư hẹp khổ có thư rộng khổ từ 6\$ tới 7.50 mỗi cây 2 quần.

Xuyến, dạ hội già từ 8 tới 9 một cây 2 áo.

Lua có đồ đen từ 12.50 tới 14 một cây 5 quần có đồ.

Lụa quỳnh anh đen từ 8\$ tới 9\$ một cây 5 quần có đồ.

Sa hồ đen từ 8\$ tới 9.50 một cái áo dài.

Satin, cẩm nhung, nhung màu và nhiều món hàng lại.

Món lớn nhỏ đủ cỡ, đủ thứ.

Nón ô, nón trắng, giày hạ, giày tây đủ kiểu.

Đền tây lớn nhỏ nhiều thứ.

Giếng quai da quai nhung, giẹp con nít, tất cả giá rẻ hơn các nơi mua về bán lại sẽ tính lại riêng.

Hàng tôi nhuộm tại Cao-lãnh (Saigon) không hề trở, đến lăm và rửa lăm.

Tiệm tôi có trữ nhiều đồ nữ trang, đồ đẹp, giá không hề thay. Mời các bà, các cô đến xem thử.

Trên 10 cây sắp đến thì được trả tiền huê hống 10%, một trăm lên mười đồng.

Quý khách có dịp đến Cánhtho, thì kính mời ghé tiệm tôi chơi cho biết và nào ông muốn biết giá hàng xin viết thư thì tôi sẵn lòng định ra chất hoặc gửi cho cô bạn tôi (chamtrillons).

Còn nữa thời tôi gửi theo này là thư, đem đồng tiền mà lăm hàng. (Centre rem boursement).

NGUYỄN-VĂN-XUÔNG
Chủ-nhơn cần-cáo.

OAN TRUYỀN NGỌC-HẠNH

(Luyện vì tình)

par
Trương-quang-Tiến
(TIẾP THEO)

Công việc của nàng quán-suất càng thêm đố-số, rõ ra là một tay có đủ tư cách về nghề nghiệp lại cũng thất to gan. Lúc bấy giờ thiếu bà ai nhe đến công nào nước cái danh cô Lập, sở cao-sau cô Lập tại Bô-Mua, hồ khắp Toà Biền-hòa, không mấy người là không biết.

Thậm chí các buổi chiều thư bảy nào người Tây người Ang-lê đi xe hơi đến viếng đáp-diệu, đều khen ngợi chẳng cùng, vì sở công đố-số bao nhiêu thì nàng lại càng xếp-đất có qui-có bấy nhiêu, từ mấy thấy giúp việc cho đến bọn cu-li ai nhe công lật đẩu, thậm chí là thể gian chi háng-hữu. Thật vậy! cái đó vài ngàn thước, công có sở cao-sau của M. Fordant trông trước đã lâu,

công-phu đã lăm, bạc xuất ra cũng mất đến một hai trăm ngàn rừ, thế mà cách gọn-gọn đẹp-dẽ hồ đó đã an dứt được sở của nàng.

Đến đây là năm 1914 chính là năm trộm cướp nổi dậy, cả hạt Biền-hòa như là các phần tổng thân trên, nhà này hết bị cướp giựt đến nhà kia, trông mỗi đánh liên-miêng, ban đêm chỉ hay lăm giờ thời nhà nào xóm này cũng đều đóng cửa chặt-cứng, các tay phú hộ hoặc có ít chút ít không mấy người dám ở trong nhà, trốn thàng quanh năm chỉ phải ngủ đậu với các nhà nghèo hoặc ở theo về theo chái. Tình cảnh ở nhà quê lúc này thật là thể lương thâm đạm lắm.

Vì sao trộm cướp ở đâu lại kéo đến là-lực như thế? — Có đó nhiều, chỉ một bọn của nội Kiều, rồi Cẩm mà thôi. Họ đã tách đất thân từ nghe thời vang óc, hướng nữa là ở đầu kéo đến 1 Kiều chỉ là một tên áo trộm thường, không lấy gì lợi hại lắm, song có tài chạy giỏi, chạy tốc dưng ngược lên, lại nhờ cái

lời võ dĩ thường nên chúng nghe công kôm. Ngặt có cậu Cẩm thật là độc thủ chính nhà cậu ở tại Tân-Úyên (Biền-hòa) từ nhỏ đến lớn hung dữ đã quen-sau bị đẩy đến Cồn-nôn, rồi lại trốn về mới hiệp với Kiều.

Bọn này đồng thiết, qui tụ cả các tay đầu trộm cướp trong tỉnh, sừng lớn sừng nhỏ có đến một hai chục cây, không kếm gì bọn Mây. Mây đã lăm nào động hạt Bẻ-tré, rồi bị xử tử cách 1 tháng trước đó. Chúng cất nhà cao ở giữa rừng, dưới đất có đào hang thông đồng nhau, chực có hơi động, hoặc làng táng, hoặc lính của nhà nước sai đi bắt thời cứ chúng xuống đó mà trốn. Ai còn tin ra nữa? — Thật không. không ai giám theo xuống, vì khắp cả miêng hàng đều có rập bẫy khoét hàng nếu rập sai một bước thì chết chẳng còn về; bởi có càng ngày chúng càng hành hung, mỗi khi cướp giựt xong rồi lại xưng danh rồi cứ chằm-rải đi, không lấy gì làm sợ.

Trước kia tôi có nói bọn của nội Kiều có Cẩm, tưởng cũng nên lược giải ra đây để khán quan khỏi lấy lầm la. Chúng đã cướp giựt tăng-nhơn như thế, lại sát nhân, lại hãm hiếp những con gái hoặc đơn bà, nhưng cũng chưa đủ thôi, còn bắt người phải kêu nói kêu có mới ưng lòng, không thời không được. Vì đó mà cái tiếng nội Kiều có Cẩm hàng ngày vào ở cửa miêng người, đầu trẻ nhỏ cũng biết. Chuyện tàn ác của bọn này kể hết tường cũng phí giấy lăm, vậy xin nhất-lai rằng: ngày đêm 19 tháng Juin năm 1914 chúng kéo đến Bô-Mua, đánh nhà cô Lập (chính là nhà NGỌC-HẠNH).

Bấy giờ nhắm đêm 21 Anam, trời đen như mực, tới 11 giờ, Cẩm, Kiều đi đầu tiên, còn theo sau một tập 40 đứa, có đến 6 cây sừng lớn và 4 cây sừng tay, kéo vào sở một cách êm-ái lăm; vì biết sở công có sừng sừng nhiều tại sở Lập là một tay cao-dóm chẳng vừa, nếu họ bắt tiện. Bởi có khi vào bao nhà

nàng rồi thời cả sở công ồn giã, chưa có ai hay. Phá trong họ phát động, họ bắt một cánh cửa, bên ấy xông vào thời rang rora minh đây, bên bắt phía thì, voi rừ cây song sau ở đầu nam bàn vẫn to, miêng là lên kên người cửa rập. Ban vừa trung bập, bọn của một đứa, thời Kiều đã nhảy tới bắt đang tay đang nam cương lại đó. Bao nhiêu đến đứng cách ngoài còn mười đứa là — hũa hai tù sư. Xưa chưa khóa rừng — sừng tỉnh, đã liên-lên rúc mùng, chằng kim không đang hầu mà cho mau nên đánh đập khảo năng đủ cách. Nàng không chịu khai, chằng càng đánh, bao nhiêu đến cu-li đến đứng ngoài mà ngo, người này cây sừng cũng không dám lăm vào đến khi bữa 10 sát tang lăm, trút cả vàng bạc trong một cái nện, không ra khỏi sở rồi thời người trong sở mới giám áp đến, thế mà chúng còn bắt đưa mấy tiếng sừng nữa mới cho buông.

(Còn nữa)

CANTHO — IMPRIMERIE DE L'OUEST